

“EN TOEN KWAM LAMPEDUSA”

Door Oscar Kocken

Het einde kwam in zicht. Na vier jaar zat de performanceopleiding van de Toneelacademie Maastricht er bijna op en al lange tijd geleden hadden Milou van Duijnhoven, Mirthe Labree, Lisa Schamlé, Luit Bakker en Aukje Schaafsma besloten dat zij hun afstudeervoorstelling samen zouden maken. Sterker nog: dat zij als collectief de toekomst in wilden. Aan ideeën geen gebrek. ‘Steeds als we elkaar zagen brainstormden we ons suf. De drang om steeds ergens anders te willen zijn, het gras dat bij de burens altijd groener is, het waren thema’s die telkens weer voorbijkwamen,’ vertelt Aukje. ‘We spraken over onderdrukking, over feminisme, we kwamen uit bij een eiland vol sirenes en ineens hadden we allemaal Madonna in ons hoofd: *La Isla Bonita*.’

Luit: ‘Als rode draad in ons werk proberen we voor elke voorstelling ergens heel erg goed in worden. Deze keer hadden we besloten om keihard te duiken in de wereld van de ritmische gymnastiek.’

Aukje: ‘We hadden pakjes laten maken.’

Luit: ‘We hadden linten besteld.’

Aukje: ‘We zouden de bewegingen gaan leren.’

Luit: ‘En toen kwam Lampedusa.’

Verwarring

Honderden bootvluchtelingen waren in één nacht verdronken, zo meldden de kranten begin 2015, nadat het schip kapseisde en de smokkelaars de deuren afsloten om te verhinderen dat men zou vluchten. Nog altijd krijgen de theatermaaksters kippenvel bij de herinnering aan het drama. Aukje: ‘We wisten meteen: hier konden we niet omheen. Hier mochten we van onszelf niet niets mee doen.’

Luit: ‘Het was heel urgent, maar ook zo’n groot en heftig probleem dat we ons tegelijkertijd afvroegen of wij eigenlijk wel het recht hadden om ons hierover uit te spreken. Vijf meisjes van de toneelacademie, wie waren wij nou helemaal?’

Aukje: ‘Het voelde egoïstisch om te denken dat wij er iets zinnigs over zouden kunnen melden. Maar was het misschien niet nog véél egoïstischer om het dan maar te negeren?’

Luit: 'Dat was het keerpunt. Juist omdat wij het ook allemaal niet wisten, moesten wij het probleem van alle kanten proberen te belichten en daarbij onszelf vooral niet sparen.'

Aukje: 'Wij zijn bij uitstek de mensen die zichzelf als ruimdenkend bestempelen en constant roepen dat iedereen welkom is. Maar vraag je mij of er iemand in huis mag, dan zeg ik toch echt nee. Ik vrees dat wij onszelf veel meer *open minded* vinden dan we in werkelijkheid zijn.'

Luit: 'We willen iets doen, iets goeds, maar we zijn tegelijkertijd ook ongelooflijk naïef. Wij Westerlingen staan erbuiten en we vinden er van alles van, zonder écht te snappen wat er speelt. De wanhoop en zelfingenomenheid spat ervanaf, het is een en al onmacht en lulligheid. Wrang genoeg krijgt dat op het toneel iets heel erg grappigs.'

Aukje: 'Kruipen wij in de huid van Madelon, Donna, Shanna, Joy en Saskia van ritmisch-gymnastiekvereniging *Sirenes 08*, een groepje meiden dat niet langer meer passief wil toekijken en daarom een benefietactie begint, dan merk je meteen dat het publiek in een spagaat belandt. Eigenlijk is het te schrijnend, eigenlijk mag je er niet om lachen, maar ook wijzelf hebben in een deuk gelegen terwijl we dit maakten.'

Luit: 'We horen vaak van mensen dat ze tussen allerlei emoties heen en weer worden geslingerd tijdens de voorstelling. Dat is dus precies wat we willen, want ook ik ben nog steeds in de war. Hoe meer ik me erin verdiep, hoe groter mijn vraagtekens.'

Aukje: 'En ik geloof echt dat dat iets goeds is. Je kunt beter continu in verwarring zijn, dan radicaal vastgeroest blijven zitten in exact dezelfde groef.'

Lef

Aukje: 'Als er iets is waar ik naar uitkijk dan is het wel om het publiek te ontmoeten. Tot nu toe speelden we deze voorstelling eigenlijk alleen voor mensen uit het vak: de klasgenoten en docenten op school, de collega-theatermakers op het ITs Festival. Dankzij Het Debuut verandert dat in één klap. Pas zo kunnen we echt een indruk krijgen van hoe het overkomt wat wij ooit in dat repetitielokaal bedachten.'

Luit: 'Een verademing lijkt me dat, een eerlijk en onbevooroordeeld publiek. We gaan nu echt de wereld in! Mensen gaan reageren, positief of negatief, dat maakt niet uit. De voorstelling gaat hoe dan ook iets betekenen.'

Luit: 'Het is te gek om direct na school zo'n kans te krijgen. Als ik nu kijk naar andere afstuderende theatermakers... die zijn een beetje in paniek.'

Aukje: 'Die zijn *lost*.'

Luit: 'Als jonge theatermaker krijg je echt niet zomaar een tournee op poten gezet. Je mag blij zijn als je je voorstelling nog één of twee keer mag spelen, als je één programmeur te spreken krijgt. Wij mogen meteen twintig keer door het hele land, er zijn nagesprekken met het publiek en dan krijgen we met deze prijs ook nog eens hulp van Via Rudolphi bij het hele culturele ondernemerschap en alle dingen achter de schermen die wij nog moeten leren. Dat is fantastisch, omdat wij echt als collectief verder willen.'

Aukje: 'Ergens is het heel dubbel: uitgerekend met dit onderwerp krijgen wij deze kans. Een heel luxe start zelfs. Dat is niet iedereen gegeven.'

Luit: 'We voelden ons al opgelaten om met deze voorstelling tussen al die andere afstuderenden op het ITs Festival te staan. Maar kort voordat ik het podium op moest drong opnieuw het besef binnen dat dit verhaal verteld móét worden. Niet om onszelf, maar om de hele wereld. Speel ik de monoloog van de kapitein van een boot vol vluchtelingen, dan weet ik: deze stem wordt anders niet gehoord. Nog steeds emotioneert dat mij en dat is belangrijk, anders had ik het niet aangedurfd. Zelf had ik nooit gedacht dat wij als groep zulke theatermakers zouden worden en dat wij het ooit het lef zouden hebben om deze thema's aan te grijpen.'

Aukje: 'Het gekke is: waren sommige scènes eerst in mijn ogen nog bikkelhard, ondertussen vind ik onze voorstelling best wel genuanceerd. Ja, het zit vol grappen, ja we maken lompe statements, maar als je ziet wat er in een paar maanden tijd allemaal al veranderd is in de toon op Twitter en Facebook en in de reacties op nieuwssites, dan weet je: het kan dus allemaal nog véél heftiger en onmenselijker.'

